

BSC Bar

Newsletter 10

Projekat je finansiran od strane Ministarstva
inostranih poslova Holandije

NOVI CIKLUS TRENINGA POSLOVNIH VJEŠTINA

VIII ciklus treninga poslovnih vještina

Treninzi poslovnih vještina koje organizuje Biznis Strat-up Centar Bar zamišljeni su sa ciljem sticanja i usavršavanja biznis vještina. Namijenjeni su za ciljnu grupu mladih ljudi do 35. godine života, koji mogu iskoristiti priliku da prateći obuku steknu ili unaprijede svoja znanja iz oblasti preduzetničkih vještina, informacionih tehnologija, vještina poslovne komunikacije, odnosa sa javnošću i slično. Svakako da ovakav vid obuke treba da pruže kompetentni stručnjaci, te stoga BSC Bar za predavače angažuje međunarodne, regionalne i lokalne stručnjake sa kvalitetnom bazom znanja, ali i sa dokazanim preduzetničkim iskustvom. Pored toga, osim što je uslov za predavača treninga kvalitetna teorijska i praktična podloga, da bi se što bolje pripremili za predavanja i prenošenje znanja, sami treneri moraju proći obuku u vidu pred-obuke ili pre-treninga. Na ovim obukama, osim što unaprijeduju svoje sposobnosti predavanja, treneri usavršavaju i svoja znanja i usklađuju svoje programe sa potrebama tržišta. Rezultat ovakvih treninga za trenere ogleda se u vidu pripremljenog modula za polaznike kurseva. Tako je za ovaj ciklus treninga organizovan pre-trening u trajanju od tri dana. Regionalni ekspert i koordinator grupe bio je g-din Bojan Đurić iz kompanije „Mobilis d.o.o.“ iz Beograda. Pretreningu je prisustvovalo 5 pretrenera koji su zajedno sa 8 trenera razvili module nastupajućih treninga.

Biznis Start-up Centar Bar je do sada organizovao sedam ciklusa treninga poslovnih vještina, na kojima je učešće uzelo oko 3000 polaznika širom Crne Gore, tačnije u opštinama Bar, Podgorica, Ulcinj, Herceg Novi, Bijelo Polje i Pljevlja. Tokom prošle godine organizovana su dva ciklusa. Kao i za prošlu, i za ovu godinu su planirana dva ciklusa treninga, od kojih je jedan već održan u periodu april/maj i obilježilo ga je 675 prispjelih aplikacija za učešće na treninzima. Prema planu, drugi, novi ciklus treninga poslovnih vještina nastupa u tekućem periodu, tačnije 25. oktobra i trajeće do 8. decembra ove godine. **Aplikacije** za nastupajuće kurseve primamo **do 22. oktobra 2010. godine.**

Nastupajući serijal treninga poslovnih vještina po veoma povoljnim cijenama nudi širok spektar tema od kojih će se u **Podgorici** održati:

1. Liderstvo	25.-27. oktobra
2. Izrada biznis plana	08-11. novembra
3. Konflikt menadžment	15-18. novembra
4. Photoshop	01-10. novembra
5. Webdizajn	29. nov.- 08.dec.;

dok će se u **Baru** održati:

6. Poslovne komunikacije	22-24. novembra
7. Izgradnja tima – Team building	18-20. novembra
8. Elektronsko poslovanje	25-26. novembra
9. Webdizajn	08-17. novembra

Pored toga, BSC Bar će kao novinu ponuditi treninge na temu biznisa i očuvanja životne sredine, na kojima se može učestvovati **besplatno**. U **Baru** će se održati trening na temu:

1. Podizanje svijesti o zaštiti životne sredine u biznisu	28-29. oktobra;

dok će se u **Podgorici** održati treninzi na temu:

2. Eko mapiranje	04-05. novembra
3. Lokalne poslovne mogućnosti na eko tržištu	11-12. novembra

Treninzi poslovnih vještina

- opis modula -

LIDERSTVO I MENADŽMENT- Lideri kojima se divimo – vještine i kvalitete lidera. Stilovi liderstva. Uticaji u liderstvu. Zadaci liderstva. Ja kao lider. Teorije motivacije. Koučing i mentorstvo.

KONFLIKT MENADŽMENT - šta je konflikt, razumijevanje drugih, prepoznavanje sopstvenih potreba i osjećanja, razvijanje svjesnosti o sebi, o svojim postupcima, pogledima na život, upoznavanje sa nenasilnom komunikacijom.

POSLOVNE KOMUNIKACIJE - Pojam poslovnog komuniciranja, Vještine komunikacije – vještine prezentacije, aktivnog slušanja; Razvoj i unaprijeđenje odnosa sa drugima; Stres, kako ga prepoznati i povećati otpornost; Poslovna etika, kultura komunikacije i poslovnog ponašanja.

IZGRADNJA TIMA - Definicija tima. Faze u funkcionisanju tima. Uloge u timu. Komunikacija u timu. Konflikti u timu. Povjerenje u timu. Tehnike timskog donošenja odluka.

IZRADA BIZNIS PLANA (napredni nivo) – Biznis ideja, odabir metodologije izrade biznis plana, definisanje izvora finansiranja, analiza tržišta i konkurencije, SWOT analiza, struktura prihoda i rashoda, bilans stanja i uspjeha, ekonomsko – finansijska analiza, analiza rizika.

IZRADA WEB SAJTA – OSNOVE WEB DIZAJNA
- Uvod u HTML; Kreiranje i publikovanje HTML stranice; Teorijski elementi web dizajna: principi i pravila, struktura web sajtova, dizajniranje sajtova; Validacija dokumenata; Glavni HTML elementi; Elementi na nivou bloka, elementi na nivou teksta; Kreiranje linkova (hypertext links); Dodavanje slika u dokumentu; Izgradnja tabela; Cascading Style Sheets; Modeliranje projekta.

PHOTOSHOP - Osnovni rad u Photoshop-u, upoznavanje sa korisničkim interfejsom, navigacija, upravljanje dokumentima, toolbox, history; Rad sa layerima – selekcija, transformacija, maskiranje, filteri i efekti, smart objekti; Napredne tehnike – uklapanje layera (blending), korekcija boja, kanali boja i alfa kanali, retuširanje; Rad sa podacima u vektorskom obliku – raster vs vector, rad sa tekстом, rasterizacija vektorskog sadržaja; Priprema materijala za web ili štampanje – kreiranje sadržaja za web, automatizacija, osnove digitalne štampe.

Poslovni forum italijanskih i crnogorskih privrednika

Kao što je poznato, državnom strategijom regionalnog razvoja predviđen je i program za prekograničnu i međuregionalnu saradnju koji je obavezao jedinice lokalne i regionalne samouprave da se uključe u njegovu primjenu. Jačanje prekogranične saradnje podstaknuto je procesom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a svrha mu je koordinisana i strateška saradnja s partnerima iz susjednih zemalja, kako bi se podstakao regionalni razvoj te i unaprijedila društveno-privredna kohezija.

Barska opština je već uključena u niz integracionih i zajedničkih projekata na međunarodnom nivou. Zbog toga je BSC Bar u saradnji sa regijom Furlanija Julijska krajina pokrenuo inicijativu za održavanje prvog poslovnog foruma u Crnoj Gori. Zahvaljujući projektu Aquis Communautaire koji finansira ta italijanska regija, a sprovodi obrazovna institucija za profesionalno usavršavanje IAL FVG, u saradnji sa BSC Bar desetak kompanija iz jedne od najbogatijih italijanskih regija su prvi put 24.09.2010. organizovano nastupile na crnogorskom tržištu i predstavile se crnogorskim kompanijama, najvećim dijelom iz Ulcinja i Bara, koje su u velikom broju prisustvovala forumu. Cilj posjete je bio uspostavljanje saradnje između crnogorskih i italijanskih preduzeća.

Petnaestočlanu delegaciju privrednih i finansijskih asocijacija i institucija italijanske regije Furlanija-Julijska krajina predvodio je predsjednik regije Renzo Tondo. Pozdravni govor održao je potpredsjednik Opštine Bar, g-din Dragan Simović, a crnogorskim i italijanskim privrednicima obratili su se i direktor IAL FVG-a, Luciano Moro, kao i direktor BSC Bar, Ivana Tomašević, koji su najavili nastavak saradnje i produžetak projekta i u 2011. Godini. Moro je naveo da od foruma očekuje uspostavljanje kontakata sa crnogorskim privrednicima, prevashodno u turizmu i poljoprivredi, a zatim su uslijedili direktni razgovori italijanskih i naših privrednika, koji su takođe na samom forumu imali priliku da održe prezentaciju svojih firmi.

Italijanska preduzeća su iskazala interes za saradnju sa crnogorskim preduzećima u 4 osnovna područja:

- Ušteda energije
- Prečišćavanje voda i zaštita životne sredine
- Nove tehnologije u hotelijerstvu
- Socijalni aspekti i razvoj preduzetništva

Ovim događajem BSC Bar kao i opština Bar dali su doprinos podsticanju investicijskih inicijativa i kreiranju novih radnih mjesta, a na osnovu svih raspoloživih resursa i mogućnosti. Opština Bar, BSC Bar i gosti iz Italije prepoznali su mogućnosti i benefite poslovnog foruma i podijelili sve relevantne informacije sa prisutnim predstavnicima lokalnih i međunarodnih organizacija i preduzeća, državnih institucija, poslodavaca i inicijatora mogućih budućih biznisa.

Konferencija o antikorupciji

Dana 04.10.2010. godine u prostorijama Biznis Start Up Centra održana je prezentacija brošure koja je nastala kao proizvod projekta:

„Odgovorno omladinsko preduzetništvo – kreiranje antikorupcijske kulture u privatnom sektoru“.

Brošura je nastala kroz zajednički projekat: YES Fondacije iz Makedonije, Inicijativa iz Srbije, Nezavisnog biroa za razvoj iz Bosne i Hercegovine, preduzećem za konsalting i pouzdanu podršku „Inceptum“ iz Slovenije.

Projektni partneri su od januara mjeseca pa do danas svoje aktivnosti sprovodili u Makedoniji, Albaniji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Srbiji, uključujući tu i Kosovo. Glavni cilj projekta „Odgovorno omladinsko preduzetništvo – kreiranje antikorupcijske kulture u privatnom sektoru“ je spriječiti korupciju u preduzetništvu promovisanjem novog modela rada i ophođenja u radu kod mladih preduzetnika. Kao sastavni dio projekta tim okupljen oko projekta pripremio je i štampao brošuru „Odgovorno omladinsko preduzetništvo“ koja kao cilj ima da poveća svijest o pitanjima o korupciji kod mladih, da predstavi posljedice korupcije u biznisu, ali i da pokaže šta sve pojedinac može da učini kako bi obezbijedio da preduzetništvo funkcioniše bez korupcije.

Predstavnica YES Fondacije, g-đica **Nataša Petkova**, održala je prezentaciju na kojoj je predstavila rezultate do kojih su ove institucije dosle u procesu prikupljanja podataka o korupciji u zemljama bivše Jugoslavije.

Nakon predstavnice YES Fondacije, prezentaciju je održao i samostalni savjetnik u Upravi za antikorupcijsku inicijativu, g-din Dalibor Šaban. Na početku prezentacije emitovan je video spot iz nove kampanje pod nazivom “Izbriši virus – prijavi korupciju”.

Šaban je govorio o pojmu korupcije, najčešćim krivičnim djelima sa obilježjima korupcije u privatnom sektoru, a predstavio je glavne nalaze iz istraživanja – Analiza prisustva korupcije i biznis barijera u odnosima privatnog i javnog sektora u Crnoj Gori, koje je sprovedeno 2009. godine.

Poslovni inkubator u Baru - širenje inkubatora -

Proces inkubiranja biznisa predstavlja jedan od kvalitetnih instrumenata lokalnog ekonomskog razvoja koji se od 2007. godine počeo primjenjivati i u Crnoj Gori.

Inkubatori se dizajniraju na način da podrže/zadovolje potrebe lokalne zajednice, i kao rezultat takvog pristupa imaju veoma individualni stil i fokus.

Poslovni inkubator pruža mogućnost:

- mikro, malim i srednjim preduzećima (MSP) da posluju na jednom mjestu i dijele zajedničke usluge na novi i originalni način,
- lokalnoj/regionalnoj zajednici da implementira politiku razvoja.

Inkubatori se dizajniraju na način da podrže/zadovolje potrebe lokalne zajednice.

Do sada je uz pomoć NVO SPARK-a i Opštine Bar renoviran i obnovljen prostor površine približno 700 m² sa ukupno 21 poslovnim prostorijom. Budući da je tokom prvih 10 mjeseci 2010. godine korišćeno je 20 poslovnih prostora što je više od 95 % iskorišćenosti, te da nije upitan nastavak rada, ukazala se potreba za proširenjem postojećeg poslovnog inkubatora.

Uzimajući u obzir činjenicu da postojeći inkubator ne raspolaže dovoljnim brojem kancelarija, a zbog obezbjeđenja dodatnog adekvatnog prostora za stanare, **u tekućem periodu očekuje se potpisivanje ugovora sa Opštinom Bar o ustupanju i adaptaciji prostora u barskoj zoni C, u poslovnom centru kuli "A" na I spratu.** Glavne aktivnosti projekta podrazumijevaju izvođenje građevinskih radova, infrastrukturnih radova, nabava opreme i unapređivanje uslova nužnih za kvalitetnije pružanje tehnoloških i edukacijskih usluga.

Realizacijom ovog projekta biće ispunjeni svi potrebni uslovi da BSC Bar svoju podršku preduzetnicima podigne na značajno viši nivo i višestruko uveća kapacitete za prijem preduzetnika.

Očekujemo da će predmetna i opremljena lokacija sa 15 novih poslovnih prostorija ubrzo privući znatan broj investitora, čiji efekat bi se odrazio u oblastima unapređenja ekonomskog razvoja grada i regiona, povećanju izvoza, otvaranju znatnog broja novih radnih mesta, uvođenju novih tehnologija, kao i na podizanje ukupnog standarda života stanovništva.

Projekat proširenja inkubatora biće finansiran sredstvima SPARK-a. Sama adaptacija biće završena do kraja decembra 2010. godine. Implementatori i partneri na projektu su opština Bar i BSC Bar. Krajnji cilj projekta je dalje unapređenje postojećih i osnivanje novih instrumenata za razvoj malih i srednjih poduzeća, a zamišljen je kao regionalna savjetodavna služba. Očekuje se da će u adaptaciju i opremanje biti uloženo 22.000 eura.

Aktuelno...

Projekat sa ambasadorom SAD-a u CG...

BSC Bar u saradnji sa sa institucionalnim partnerima kao što su Skupština Opštine Bar, Montenegro Biznis alijansa i Univerziteti sprovodi projekat **“Razumijevanje ekoloških pitanja u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na njihovu ulogu u biznis sektoru”**. Cilj projekta je podizanje svijesti o zaštiti životne sredine u Crnoj Gori, sa posebnom pažnjom na dvije ciljne grupe: biznis sektor i potencijalni preduzetnici. Kroz iskustvo pomaganja biznis sektora u Crnoj Gori i razvijanja strat-up preduzeća, uvidjeli smo da postoji potreba za promovisanjem ekoloških pitanja u malim i srednjim preduzećima. Naime, način na koji mala i srednja preduzeća djeluju u Crnoj Gori kada je u pitanju ekološki aspekt je više nego alarmantni. Problem leži u samim kompanijama, i odnosi se na nedostatak znanja i kompetencija o mjerama životne sredine, kao i na nizak nivo ekološke svijesti zaposlenih, dobavljača i potrošača proizvoda i usluga ovih preduzeća. Svjesni smo da će poboljšanje ovakvog stanja imati multiplikativan efekat na ekonomiju Bara, kao i ekonomiju Crne Gore uopšte.

BSC Bar će obezbijediti treninge, radionice i prezentacije o ekološkim pitanjima i problemima koji su gorući u Crnoj Gori. Neke od tema koje će se razmatrati su: razumijevanje ekoloških pitanja u Crnoj Gori, poslovne prilike u sektoru zaštite životne sredine i održivi razvoj malih i srednjih preduzeća.

U namjeri da podigne ekološku svijest, BSC Bar namjerava da, kroz učešće u treninzima o ekološkim pitanjima, produbi posvećenost i znanje preduzetnika i zaposlenih o ekološkim temama. Nakon ovih obuka, dotični bi trebalo da dublje upoznaju i razmotre uticaj svojih poslovnih aktivnosti na životnu sredinu.

Završna aktivnost projekta je promotivni događaj koji će se organizovati na Dan planete Zemlje u aprilu 2011. godine. Cilj ove aktivnosti će biti identifikovanje najboljih primjera ekoloških aktivnosti u biznis sektoru.

Studija izvodljivosti – Omladinsko preduzetništvo

Uprkos ekonomskom rastu u Crnoj Gori, započinjanje sopstvenog biznisa među mladima je i dalje rijedak slučaj. Iako država podržava omladinsko preduzetništvo i investira u mlade ljude, još uvijek nema dovoljno preduzetničkog duha među mladima. Uglavnom je slučaj da kada mladi ljudi završe formalno obrazovanje, traže zaposlenje i ne smatraju da imaju dovoljno iskustva za započinjanje sopstvenog biznisa.

Prema istraživanjima sprovedenim od strane BSC Bar u 2009. godini, kada je u pitanju ponuda radne snage, uglavnom je slučaj da imamo mlade naobrazovane ljude, ali sa manjkom praktičnog iskustva i sertifikata koji bi potvrđivali njihove sposobnosti i kompetencije.

Takođe, primijećene su masovne migracije mladih ljudi iz jedne opštine u drugu. Mladi ljudi su se uglavnom selili u Podgoricu u potrazi za poslom. Sudeći po sadašnjem stanju na tržištu radne snage, kao i po slaboj razvijenosti preduzetničkih vještina kod mladih ljudi, može se zaključiti da postoji velika mogućnost da pojedini mladi ljudi iz Crne Gore pokušaju otići iz države u potrazi za poslom.

U skladu sa navedenim, BSC Bar u narednom periodu planira da pripremi studiju izvodljivosti na temu promocije omladinskog preduzetništva. Studija će pokazati trenutnu situaciju zapošljavanja mladih u Crnoj Gori i mogućnost razvoja omladinskog preduzetničkog inkubatora.

Ponude za saradnju u sklopu EUROINFO

Program EURO INFO centara daje mogućnost domaćim preduzećima da traže potencijalne partnere u državama Evropske Unije i zemljama regiona. Isto tako, BSC Bar omogućava domaćim preduzećima da odgovore na ponude stranih firmi koje nude saradnju iz određenih oblasti. Za ovaj mjesec smo izdvojili ponude sledećih firmi:

20100929029 Italijanska kompanija specijalizovana u projektovanju i proizvodnji opreme za poljoprivredno-prehrambene industrije, posebno postrojenja za mini mljekare i za mini laboratorije za proizvodnju hrane je u potrazi za proizvođačima hrane i raspoložna je za zajednička ulaganja sa zemljama EU, kao i nekim od zemalja koje nisu članice EU

20101001025 Ova srpska kompanija je specijalizovana u proizvodnji odjeće za muškarce i žene. Ona je spremna da proda kompletan ili dio kompanije. Pored toga, kompanija nudi svoje outsourcing usluge potencijalnim partnerima iz inostranstva

20101011024 Češka kompanija specijalizovana u proizvodnji ambalaže za čaj ekološki proizvedene od reciklažnog papira je u potrazi za trgovinskog posrednika.

20091104006 Španska kompanija osnovana 1974. je specijalizovana za proizvodnju, distribuciju i instaliranje opreme za kancelarije, skladišta i industrije. Spremnna je da pregovara o distribuciji i otvaranju franšiza sa kompanijama koje se nalaze u sljedećim tržištima: Istočna Evropa, Portugalija, Francuska i Njemačka.

20101014002 Turska kompanija specijalizovana za snabdijevanje vodom, kanalizaciju, upravljanje otpadom i remedijaciju aktivnosti traži trgovinskog posrednika i želi da ima recipročnu proizvodnju.

20100304023 Turska konsultantska kompanija koja podržava mala i srednja preduzeća i internacionalne kompanije da osnuju biznis u Turskoj, vrši istraživanja tržišta, nalazi kanale distribucije i klijente, traži trgovinskog posrednika.

20101004042 Srpska kompanija je ekskluzivni distributer bilborda velikog formata u jugoistočnoj Evropi, i u potrazi je za preduzećima iz ex-yu regiona koji bi željeli postati njeni dileri.

Pozivamo domaća preduzeća da, ukoliko žele da oglase potencijalnu saradnju sa firmama u inostranstvu, pišu na email adresu b.suster@bscbar.org.

BSC Bar Newsletter izlazi dvomjesečno u papirnoj formi, a dostupan je i na našem web-sajtu

www.bscbar.org

*Urednik: Vesna Antunićević
Priprema: BSC Bar*

Biznis Start-Up Centar Bar

Poslovni Centar Kula A
(zgrada JP komunalne djelatnosti, V sprat)
85000, Bar, Montenegro
Tel/fax: +382 (0)30 313 712
Tel: +382 (0)30 313 737
www.bscbar.org

Štampa: IVPE, Cetinje